

У III кварталі 2024 року, за результатами опитування, обсяг зобов'язань банків у цілому збільшився, а середня вартість далі знижувалася. Суми залучених коштів зростали від усіх клієнтів – домогосподарств і корпорацій, також збільшилися обсяги оптового фондування. Значною була частка банків, які повідомили про зниження вартості запозичень. За оцінками респондентів, і далі дешевшали депозити як населення, так і бізнесу. Вартість оптового фондування знижувалася другий квартал поспіль. У IV кварталі фінустанови очікують здешевлення запозичень від клієнтів, переважно депозитів населення. Обсяги фондування від домогосподарств збільшуватимуться, від корпорацій – не зміняться. У III кварталі частка зобов'язань в іноземній валюті зросла, але, за очікуваннями банків, зменшиться в IV кварталі. Загальна строковість депозитів не змінилася, однак знизиться в наступні 12 місяців. Обсяг капіталу за останніх 12 місяців зріс у більшості банків, 64% респондентів очікують його збільшення і в майбутньому. Чотири квартали поспіль вартість капіталу зменшувалася, банки прогнозують здешевлення капіталу й надалі.

Зобов'язання

Респонденти опитування відзначили, що в III кварталі обсяг зобов'язань у цілому зріс. Більшість фінустанов повідомила про зростання обсягу коштів домогосподарств. Фондування від корпорацій зросло в 54% опитаних, хоча в II кварталі таких було 68%. Обсяг оптового фондування, що охоплює випуск облігацій, залучення кредитів міжнародних фінансових організацій (МФО) чи материнських банків, довгострокове рефінансування тощо, зростав чотири квартали поспіль, переважно в окремих великих фінустанов.

На думку банків, збільшувати запозичення від населення їх спонукали зміни регуляторних вимог. А от пропозиція клієнтів і вартість коштів не сприяли нарощенню вкладень. Депозити від корпорацій, як і квартал тому, збільшилися завдяки пропозиції самих клієнтів, значно менша частка банків вказала, що на залучення коштів впливали регуляторні вимоги.

У IV кварталі фінустанови в цілому очікують несуттєвого зростання обсягу зобов'язань. За оцінками банків, залучення зростуть лише від населення, а від бізнесу залишаться незмінними. Обсяг оптового фондування дещо зменшиться.

У III кварталі третина банків очікувала залучити оптове фондування в наступні 12 місяців. Окремі великі фінустанови сподівалися отримати оптові кошти вже в IV кварталі. Банки розраховували на надходження фінансування для проєктів відновлення, зокрема від ЄС та МФО. Респонденти планували залучати оптові кошти, переважно для узгодження строковості активів і зобов'язань. Регуляторні вимоги також спонукали залучати оптове фондування.

Середня вартість фондування в цілому знижувалася п'ять кварталів поспіль. Однак частки респондентів, які повідомили про зниження вартості коштів бізнесу та

населення, були дещо меншими за рекордні показники II кварталу. Вартість оптових залучень, за оцінками банків, зменшувалася другий квартал поспіль.

У IV кварталі банки очікують зниження вартості депозитів і для домогосподарств, і для корпорацій. Однак оцінки банків стриманіші, ніж у перші два квартали цього року. Ціна оптового фондування, за їхніми очікуваннями, майже не зміниться.

У липні – вересні частка фондування у валюті збільшилася в половини банків. Однак дві третини опитаних очікують зниження частки валютних зобов'язань у IV кварталі.

У III кварталі строковість фондування не змінилася, перервавши тренд попередніх кварталів. За оцінками банків, строковість залучень дещо знизиться в наступні 12 місяців.

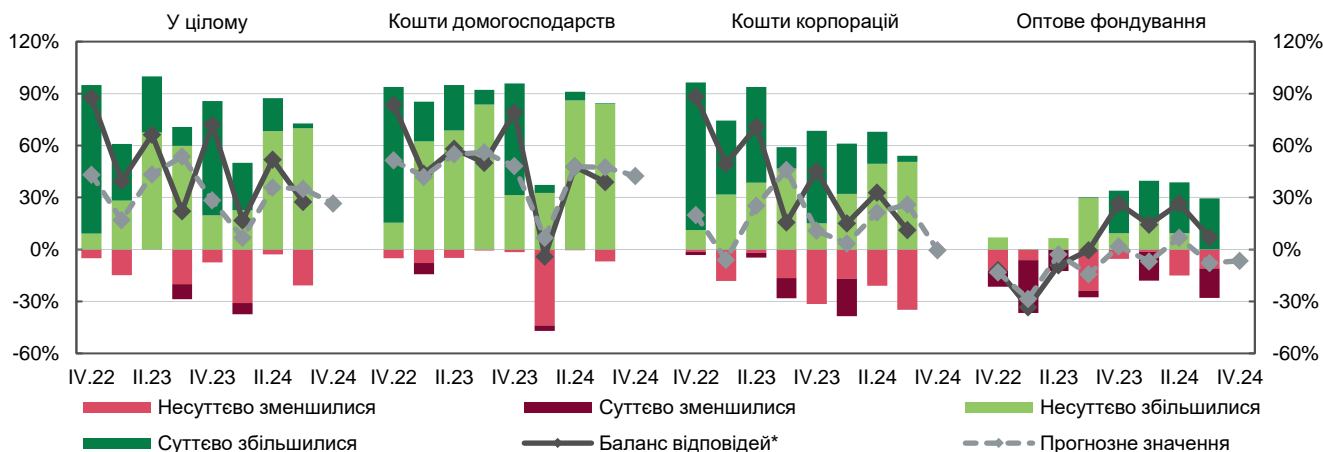
Капітал

У III кварталі близько 95% респондентів зазначили, що загальний обсяг банківського капіталу за останніх 12 місяців збільшився. У наступні 12 місяців дві третини опитаних очікують збереження цієї тенденції.

Починаючи з III кварталу 2022 року респонденти називають прибутковість визначальним чинником, що зумовить збільшення обсягу капіталу в найближчому майбутньому. Зараз окремі банки повідомили, що скорочення обсягу капіталу можливе внаслідок зміни регуляторних вимог, погіршення макроекономічних прогнозів чи зміни ризик-апетиту банку. У III кварталі лише 14% фінустанов повідомили про наміри акціонерів збільшувати обсяг капіталу в наступні 12 місяців.

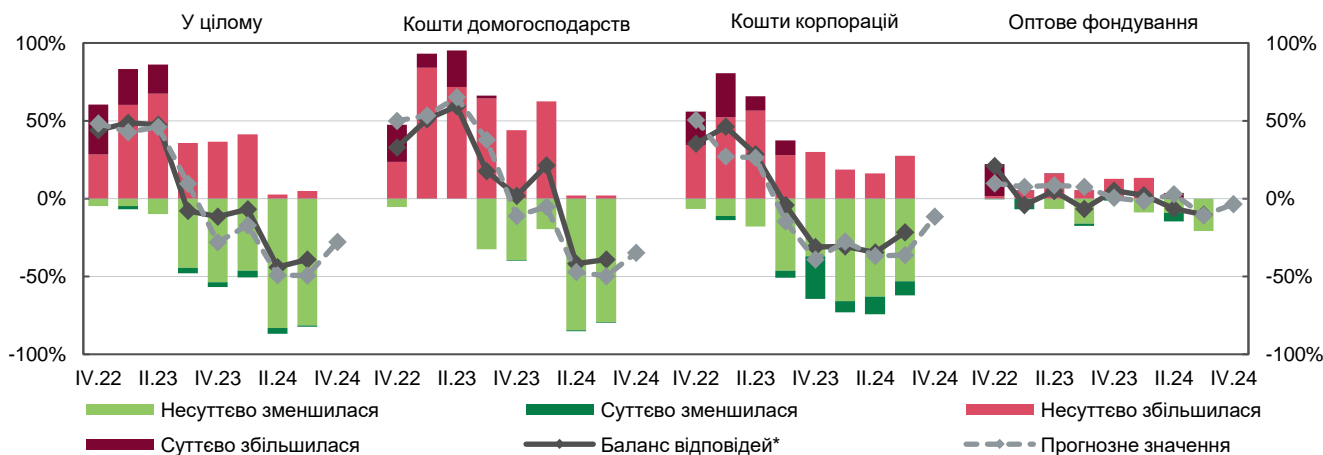
Чотири квартали поспіль респонденти зауважували про несуттєве зменшення вартості капіталу впродовж останніх 12 місяців. Банки очікують збереження цієї тенденції і в майбутньому.

Графік 1. Зміна обсягів фондування банків

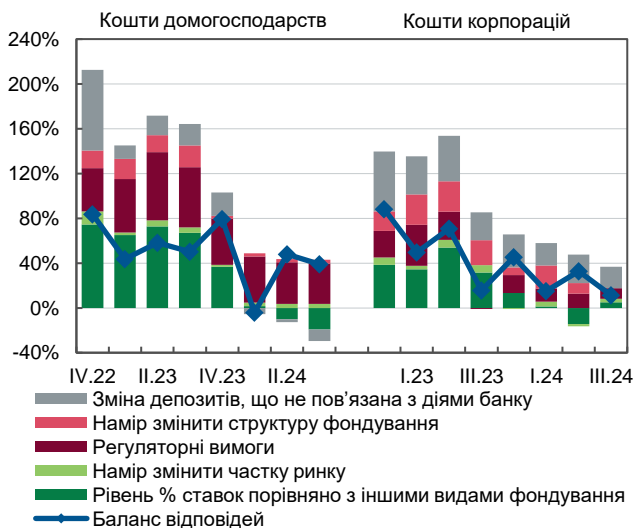
* Додатний баланс відповідей свідчить про збільшення обсягів фондування. Порядок розрахунку балансу відповідей наведено в [додатку: "Методологія та результати опитування"](#).

Графік 2. Зміна вартості фондування банків

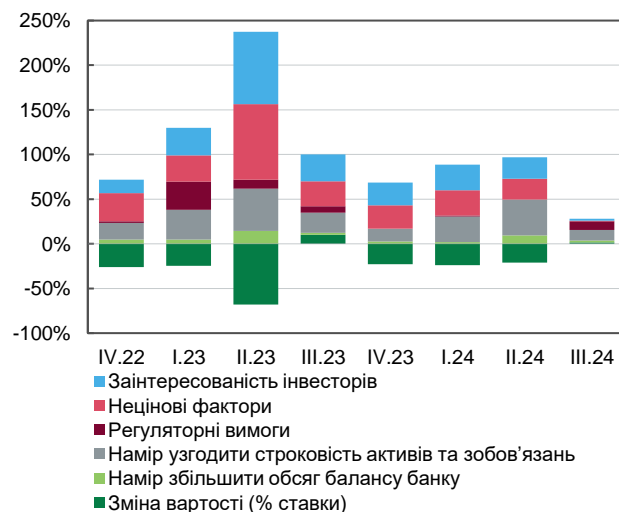

* Додатний баланс відповідей свідчить про зростання вартості фондування.

Графік 3. Вплив факторів на зміну обсягу залучених коштів (баланс відповідей*)

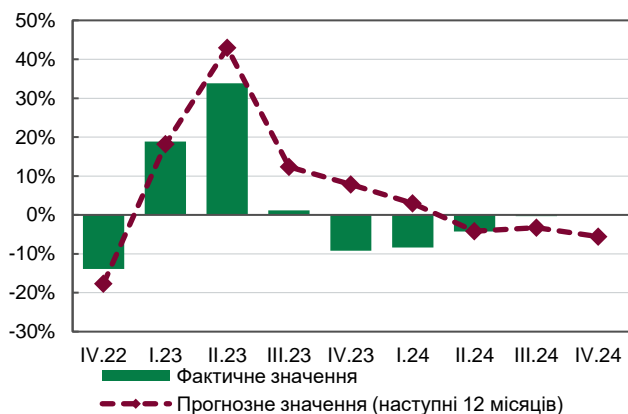
Графік 4. Вплив факторів на зміну обсягу залучення оптового фондування в майбутньому (баланс відповідей*)

* Додатний баланс відповідей свідчить про позитивний вплив фактору на зростання обсягів залучених коштів.

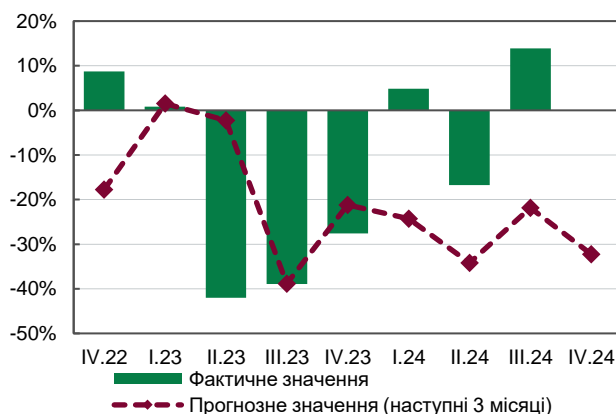
Лінія – баланс відповідей обсягу залучених коштів, стовпчики – вплив факторів на зміну показника (сукупне значення показника може не дорівнювати сумі впливів окремих факторів).

Графік 5. Зміна строковості фондування, залученого банками (баланс відповідей*)

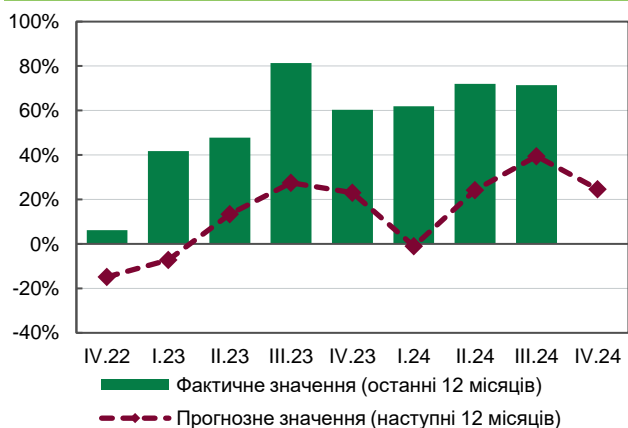
* Додатний баланс відповідей свідчить про зростання строковості залучених коштів.

Графік 6. Зміна частки фондування в іноземній валюті (баланс відповідей*)

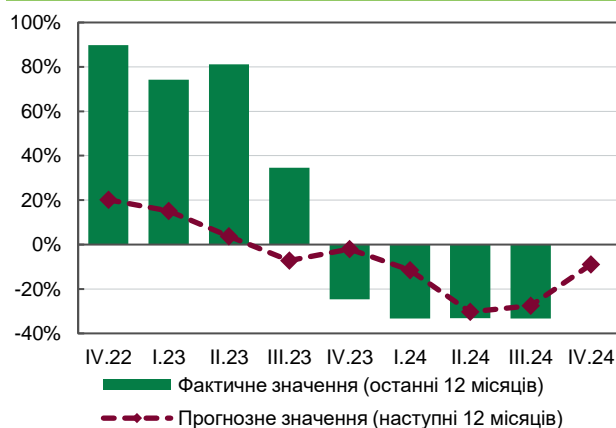
* Додатний баланс відповідей свідчить про зростання частки залучених коштів в іноземній валюті.

Графік 7. Зміна загального обсягу капіталу банків (баланс відповідей*)

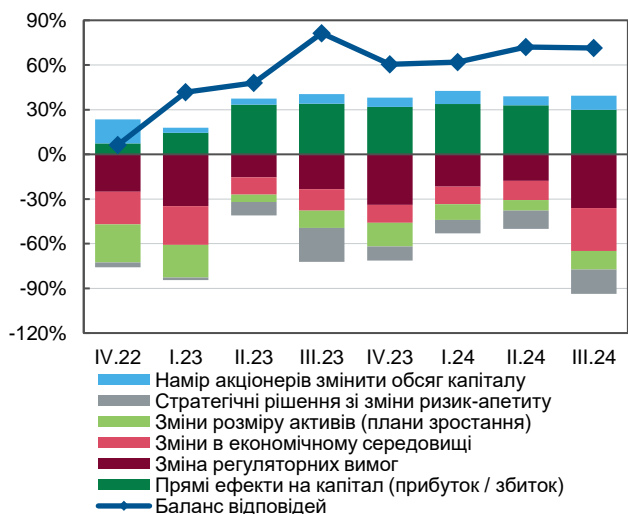
* Додатний баланс відповідей свідчить про збільшення загального обсягу капіталу.

Графік 8. Зміна вартості капіталу банків (баланс відповідей*)

* Додатний баланс відповідей свідчить про збільшення вартості капіталу.

Графік 9. Вплив факторів на зміну обсягу капіталу банків у наступні 12 місяців (баланс відповідей*)

* Додатний баланс відповідей свідчить про позитивний вплив на зміну обсягу капіталу банків.

Лінія – баланс відповідей зміни фактичного обсягу капіталу, стовпчики – вплив факторів на зміну показника (сукупне значення показника може не дорівнювати сумі впливів окремих факторів).

Додаток. Методологія та результати опитування

Кожен банк-респондент в особі менеджера з управління пасивами заповнював електронну анкету.

Для запитань із відповідями, упорядкованими за шкалою (наприклад, від “суттєво збільшився” до “суттєво зменшився”), розраховано показник “баланс відповідей”.

Запитання анкети стосуються змін за останні три місяці та очікуваних змін протягом наступного за звітним кварталом. Запитання з розділу “Капітал” стосуються змін протягом попередніх 12 місяців до опитування та наступних 12 місяців.

Для розрахунку агрегованого результату за всіма банками кожній відповіді присвоєно оцінку залежно від відповіді респондента і його ваги в загальній вибірці. Оцінки розміщені на шкалі від -1 до +1 залежно від напрямку зміни показника. Відповіді, які свідчать, що показник змінився суттєво, отримують удвічі вищу оцінку, ніж відповіді, що відображають несуттєву зміну. Відповідь

“зріс суттєво” матиме оцінку 1, а відповідь “зріс несуттєво” – оцінку 0.5.

Кожну оцінку зважено на вагу відповідного банку в загальній вибірці залежно від його частки в пасивах або коштах фізичних осіб/суб’єктів господарювання цієї вибірки. Сумарна оцінка за всіма банками становить баланс відповідей, який можна інтерпретувати як різницю між зваженою часткою респондентів, що звітують про збільшення певного показника, та зваженою часткою респондентів, що звітують про зменшення цього показника. Баланс відповідей може набувати значень у діапазоні від -100% до +100%. Позитивний баланс відповідей свідчить про те, що респонденти в цілому оцінюють/очікують зміну показника (обсягів та вартості фондування/капіталу, строковості запозичень тощо) у бік збільшення/посилення порівняно з попереднім кварталом. Детальнішу інформацію про те, як інтерпретувати баланс відповідей до кожного запитання, наведено в примітках до відповідних графіків.

Таблиця. Результати опитування

Баланс відповідей	2021		2022				2023				2024		
	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
I. Зобов’язання													
1. Як змінилися обсяги фондування протягом кварталу, що закінчився?													
У цілому	53%	12%	32%	46%	88%	39%	66%	22%	72%	17%	52%	27%	
Кошти домогосподарств	62%	58%	14%	54%	84%	44%	58%	50%	79%	-4%	48%	39%	
Кошти корпорацій	33%	-27%	40%	34%	88%	50%	71%	16%	45%	15%	33%	11%	
Оптове фондування	0%	-3%	-26%	-11%	-12%	-33%	-9%	0%	27%	14%	27%	7%	
2. Як зміняться обсяги фондування в наступному кварталі?													
У цілому	8%	-21%	2%	43%	17%	43%	54%	28%	7%	36%	35%	27%	
Кошти домогосподарств	0%	-8%	11%	51%	42%	55%	56%	48%	7%	48%	47%	42%	
Кошти корпорацій	18%	-43%	5%	20%	-6%	25%	46%	11%	4%	21%	26%	0%	
Оптове фондування	-2%	39%	-10%	-13%	-28%	-3%	-14%	2%	-7%	7%	-8%	-6%	
3. Як у середньому змінилася вартість фондування протягом кварталу, що закінчився?													
У цілому	7%	15%	31%	39%	44%	49%	48%	-8%	-12%	-7%	-44%	-39%	
Кошти домогосподарств	-15%	-19%	0%	9%	33%	51%	59%	18%	2%	21%	-42%	-39%	
Кошти корпорацій	26%	7%	40%	62%	35%	46%	29%	-4%	-31%	-31%	-35%	-22%	
Оптове фондування	12%	30%	47%	16%	21%	-4%	5%	-7%	5%	2%	-6%	-10%	
4. Як зміниться вартість фондування в наступному кварталі?													
У цілому	16%	11%	70%	48%	43%	46%	10%	-28%	-17%	-49%	-49%	-28%	
Кошти домогосподарств	3%	-17%	62%	50%	53%	65%	38%	-11%	-5%	-47%	-50%	-35%	
Кошти корпорацій	16%	9%	64%	51%	27%	26%	-15%	-39%	-28%	-37%	-36%	-12%	
Оптове фондування	10%	22%	27%	10%	8%	9%	8%	0%	-2%	3%	-11%	-4%	
5. Як зазначені фактори вплинули на обсяг залучених коштів домогосподарств протягом кварталу, що закінчився?													
Фактори попиту з боку банку													
Рівень відсоткових ставок порівняно з іншими видами фондування	-30%	2%	-6%	29%	74%	65%	73%	67%	37%	1%	-10%	-19%	
Намір змінити частку ринку	7%	3%	3%	10%	12%	2%	5%	5%	2%	3%	4%	4%	
Регуляторні вимоги	4%	44%	37%	47%	39%	48%	61%	54%	41%	41%	37%	36%	
Намір змінити структуру фондування	-6%	7%	4%	18%	16%	18%	15%	20%	3%	3%	3%	3%	
Фактори пропозиції з боку вкладників													
Зміна депозитів домогосподарств, що не пов’язана з діями банку	14%	29%	12%	-25%	72%	12%	17%	19%	21%	-5%	-3%	-10%	

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
6. Як зазначені фактори вплинули на обсяг залучених коштів корпорацій протягом кварталу, що закінчився?													
Фактори попиту з боку банку													
Рівень відсоткових ставок порівняно з іншими видами фондування		2%	15%	8%	43%	38%	34%	54%	32%	13%	1%	-14%	5%
Намір змінити частку ринку		4%	0%	3%	4%	7%	3%	7%	7%	-1%	4%	-2%	3%
Регуляторні вимоги		6%	29%	15%	20%	24%	36%	25%	-1%	16%	12%	13%	10%
Намір змінити структуру фондування		-10%	0%	5%	23%	17%	27%	27%	22%	7%	21%	9%	0%
Фактори пропозиції з боку вкладників													
Зміна депозитів корпорацій, що не пов'язана з діями банку		12%	-19%	18%	19%	53%	34%	40%	25%	30%	20%	25%	19%
7. Як змінилася частка фондування в іноземній валюті в кварталі, що закінчився?													
У цілому		-29%	-29%	-15%	20%	9%	1%	-42%	-39%	-28%	5%	-17%	14%
8. Як зміниться частка фондування в іноземній валюті в наступному кварталі?													
У цілому		-32%	-39%	-33%	-18%	2%	-2%	-39%	-21%	-24%	-34%	-22%	-32%
9. Як змінилася строковість фондування, залученого в кварталі, що закінчився, порівняно з попереднім?													
У цілому		1%	-42%	-58%	-13%	-14%	19%	34%	1%	-9%	-8%	-4%	0%
10. Як зміниться строковість фондування протягом наступних 12 місяців?													
У цілому		-5%	-31%	-35%	-18%	18%	43%	12%	8%	3%	-4%	-3%	-6%
11. Які фактори вплинули на плани залучення оптового фондування в майбутньому?													
Фактори попиту з боку банку													
Намір збільшити обсяг балансу банку		51%	40%	1%	3%	5%	5%	14%	2%	3%	2%	9%	2%
Намір узгодити строковість активів та зобов'язань		63%	51%	-7%	4%	19%	34%	47%	22%	15%	28%	40%	12%
Зміна вартості (% ставки)		0%	-11%	-19%	-1%	-26%	-25%	-68%	10%	-23%	-24%	-21%	2%
Нецінові фактори		21%	21%	-3%	2%	31%	30%	85%	28%	26%	28%	23%	1%
Регуляторні вимоги		42%	22%	22%	2%	2%	31%	10%	7%	0%	1%	0%	9%
Фактори пропозиції з боку вкладників													
Заінтересованість інвесторів		42%	15%	-11%	2%	15%	31%	81%	30%	25%	29%	24%	2%
II. Капітал													
12. Як змінився загальний обсяг капіталу протягом останніх 12 місяців?													
У цілому		72%	11%	29%	-4%	6%	42%	48%	81%	60%	62%	72%	71%
13. Як зміниться загальний обсяг капіталу в наступні 12 місяців?													
У цілому		63%	-56%	-32%	-15%	-7%	13%	27%	23%	-1%	24%	39%	25%
14. Як змінилася вартість капіталу протягом останніх 12 місяців?													
У цілому		33%	32%	27%	60%	90%	74%	81%	35%	-25%	-33%	-33%	-33%
15. Як зміниться вартість капіталу в наступні 12 місяців?													
У цілому		23%	56%	60%	20%	15%	4%	-7%	-2%	-12%	-30%	-27%	-9%
16. Які фактори вплинуть на зміну обсягу капіталу в наступні 12 місяців?													
Прямі ефекти на капітал (прибуток/збиток)		73%	-77%	-51%	14%	7%	14%	33%	34%	32%	34%	33%	30%
Зміна регуляторних вимог		-32%	-31%	4%	-17%	-25%	-35%	-15%	-23%	-34%	-22%	-18%	-36%
Фактори попиту на капітал з боку банку													
Зміни в економічному середовищі		-1%	-70%	-80%	-49%	-22%	-26%	-11%	-14%	-12%	-12%	-13%	-29%
Стратегічні рішення зі зміни ризик-апетиту		10%	-18%	-13%	-10%	-3%	-2%	-9%	-23%	-9%	-9%	-12%	-16%
Зміни розміру активів (плани зростання)		38%	7%	-25%	-29%	-26%	-22%	-5%	-12%	-16%	-10%	-7%	-13%
Фактори пропозиції капіталу з боку інвесторів													
Намір акціонерів змінити обсяг капіталу		7%	5%	11%	13%	16%	3%	4%	7%	6%	9%	6%	10%

Інформація про опитування

Національний банк України високо цінує участь банків в опитуванні в умовах воєнного стану.

З липня 2021 року Національний банк України запровадив щоквартальне опитування банків про фондування. Основна мета – поглибити розуміння динаміки обсягів, структури та вартості зобов'язань і капіталу банків. Звіт охоплює узагальнені оцінки й очікування респондентів про обсяги, вартість, строковість різних видів зобов'язань і капіталу банків, а також чинників, що впливали на ці показники.

Звіт містить оцінки стану банківського фондування в III кварталі та очікувань на IV квартал 2024 року. Узагальнені оцінки змін показників капіталу банків зазначено за останніх 12 місяців та містять очікування на наступні 12 місяців, тобто IV квартал 2024 року – III квартал 2025 року. Опитування проводилося із 16 вересня до 7 жовтня 2024 року серед менеджерів банків, відповідальних за управління пасивами. Відповіді надали 26 фінансових установ, їхня частка в загальному обсязі активів банківської системи становить 96%. Результати опитування відображають думку респондентів і не є оцінками чи прогнозами Національного банку України.

Опитування про банківське фондування стосовно очікувань у I кварталі 2025 року буде опубліковане в січні 2025 року.